KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 10.5.2007
KOM(2007) 244 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

PODPOROVAT SOLIDARITU MEZI GENERACEMI

OBSAH

1. Úvod 3

2. Veřejné politiky na podporu rodinného života: význam podpory zaměstnanosti a rovných příležitostí 3

2.1. Všeobecný trend přizpůsobování rodinných politik členskými státy 3

2.2. Význam podpory zaměstnanosti a rovných příležitostí 4

2.3. Úloha politik Evropské unie v oblasti zaměstnanosti a rovných příležitostí s ohledem na kvalitu rodinného života 6

2.4. Lisabonská strategie, podpůrný rámec pro slučitelnost pracovního života s životem rodinným a soukromým 6

3. Evropské sdružení pro rodinu 7

3.1. Platforma umožňující systematizaci výměn osvědčených postupů a výzkumu 7

3.2. Využívání evropských strukturálních fondů 8

4. Závěry 9

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES 10

The family as a support network 11

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12

Frequency of care by sex, age and country groups (%) 13

Difference of employment rate for women with and without children 14

Provision of childcare in European countries in 2005 15

Social protection benefits targeted at family support in the EU 16

Preferences for family support measures 16

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

1. ÚVOD

Zelenou knihou z března 2005, věnovanou výzvám v oblasti demografie, Komise zahájila diskusi o nutnosti posílit solidaritu mezi generacemi. Ve sdělení ze dne 12. října 2006 o demografické budoucnosti Evropy[1] Komise zdůraznila, že členské státy Evropské unie musí podporovat demografickou obnovu tím, že jejich činnosti budou vycházet z obnovené lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost a z dodržování zásad politiky rovnosti žen a mužů. Zlepšováním podmínek pro rodinný život, zejména sladěním pracovního a soukromého života, mohou členské státy pomoci Evropanům splnit jejich touhu po dětech (viz příloha 2).

Tento pohled obohatila diskuse, která vznikla v Evropě v souvislosti s demografickým stárnutím. Diskuse ukázala, že rovnováha evropských společností závisí na všech mezigeneračních solidaritách, které jsou dnes komplexnější než v minulosti: mladí dospělí lidé bydlí delší dobu u svých rodičů, kteří však stále častěji musí podporovat starší závislé osoby[2]. Výsledkem této situace je zátěž především pro mladou a střední generaci, zejména pro ženy. Rovnost žen a mužů a v širším slova smyslu rovné příležitosti jsou tak základními podmínkami pro vytvoření nové solidarity mezi generacemi.

Z tohoto důvodu, přestože členské státy mají výlučnou pravomoc v oblasti rodinných politik, může Unie přispět k jejich modernizaci a k jejich úspěchu nepřímo, zejména prostřednictvím lisabonské strategie, která přímo zdůrazňuje zaměstnanost žen, prohloubení rámce pro slučitelnost pracovního života s životem rodinným a soukromým, a rovněž zaměstnanost a začlenění mladých lidí.

V tomto duchu Komise vítá vznik Evropského sdružení pro rodinu, o jehož založení informovalo jarní zasedání Evropské rady. V tomto sdělení se uvádí vyhodnocení posledního vývoje vnitrostátních politik věnovaných podpoře rodinného života, toto sdělení poukazuje na přínos lisabonské strategie pro tento vývoj (§ 2) a navrhuje nástroje, které Evropskému sdružení pro rodinu umožní, aby se rozvinulo jako platforma pro výzkum a výměny (§ 3). Tato platforma představuje první krok evropské reakce na úkoly vzniklé v souvislosti s demografickou změnou.

2. VEŘEJNÉ POLITIKY NA PODPORU RODINNÉHO ŽIVOTA: VÝZNAM PODPORY ZAMĚSTNANOSTI A ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Členské státy se zavázaly přizpůsobit politiky podporující rodinný život, aby zohlednily stárnutí populace, vývoj životních podmínek a vzrůstající rozmanitost rodinných vazeb[3]. Členské státy jsou i nadále odpovědné za rodinné politiky, avšak politiky Evropské unie v oblasti zaměstnanosti a rovných příležitostí mají velký vliv na kvalitu rodinného života.

2.1. Všeobecný trend přizpůsobování rodinných politik členskými státy

Pomocí evropských nástrojů na pozorování, jako je MISSOC, bylo zjištěno, že jednotlivé politiky podporující rodinný život v zemích Evropské unie mají v současnosti tři základní rozměry:

- kompenzace přímých a nepřímých nákladů na rodinu (příspěvky nebo daňové úlevy vázané na péči o děti nebo závislé osoby);

---

1 KOM(2006) 571 Demografická budoucnost Evropy - učiňme z problému výhodu.

2 První evropský průzkum týkající se kvality života v roce 2003. Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek.

3 Zpráva o sociální situaci 2005/6.

– pomoc rodičům se vzděláváním a hlídáním malých dětí, s individuální péčí o starší děti a stále více služby pro závislé osoby ve stárnoucí společnosti;

– úprava pracovních podmínek a podmínek v zaměstnání (úpravou pracovní doby a dovolené tak, aby došlo k souladu) a poskytnutí přístupu ke službám na místní úrovni.

Tyto tři rozměry jsou v jednotlivých členských státech různě rozvinuté. Výdaje na rodinné dávky a na služby péče o dítě činí v Unii (EU25) [4] průměrně 2,1 % HDP, přičemž tato hodnota se pohybuje v závislosti na zemi v rozmezí od 0,7 % do 3,9 %, hodnoty nižší jsou spíše v zemích jižní Evropy, kde se uplatňuje zejména solidarita v rámci rodiny, vyšší hodnoty jsou v severských a kontinentálních zemích.

Vzhledem k vyvíjejícímu se sociálnímu a kulturnímu kontextu přistoupily členské státy k úpravám, které se ubírají třemi směry:

– Rodinné politiky jsou teď součástí souboru veřejných činností, jež mají vliv na situaci rodin, zejména politiky vzdělávání, sociálního a profesního začlenění mladých lidi, zaměstnanosti, bydlení, dopravy, zdraví a pochopitelně rovněž občanské právo, které upravuje vzájemné povinnosti členů rodiny.

– Způsoby zásahů se vyvíjejí ve smyslu decentralizace při provádění činností, individualizace práv a dávek a aktivace výdajů za účelem zvýšení zájmu o práci, záruky trvalého řešení bídy. Tento vývoj se projevuje zejména zpochybněním odvozených práv, které jsou spojeny s rodinnou situací, a dále podporou práv jednotlivce v systému poskytujícím sociální ochranu. Posledně zmíněná práva se přizpůsobují také z toho důvodu, aby nebyly znevýhodněny ženy, jejichž míra zaměstnanosti byla v minulosti nízká, a aby se tak zabránilo zhoršování chudoby žen nejstarší generace[5].

– Rodinné politiky stále více zohledňují vývoj očekávání a zvyklostí týkajících se příslušné role ženy a muže ve společnosti tak, aby žena mohla pracovat bez výrazného přerušení aby se muži více podíleli na plnění rodinných a domácích povinností, čímž se prostřednictvím ekonomické samostatnosti žen zlepšuje rovnoprávnost žen a mužů.

Tento vývoj se setkává s pozitivní odezvou u Evropanů, kteří stále přikládají rodinnému životu velký význam[6]. Studie, kterou v letech 1999 až 2003 provedla ve dvanácti zemích nadace Roberta Bosche, dospěla k závěru, že Evropané si především přejí větší nabídku služeb kolektivní péče o děti a závislé osoby, a to především o starší osoby (viz příloha 7).

2.2. Význam podpory zaměstnanosti a rovných příležitostí

Často si klademe otázku, které rodinné politiky jsou nejúčinnější. Odpověď musí zohlednit skutečnost, že evropské země si pro tyto politiky stanovily různé cíle. Některé země chtějí především zvýšit počet narozených dětí a pomoci tak párům uskutečnit jejich rodinné plány. Pro jiné země je podpora rodinného života součástí obecného projektu, jehož cílem je prostřednictvím rovných příležitostí pro všechny větší blahobyt občanů. Další země se

---

[4] Údaje o výdajích ve prospěch rodin nezahrnují daňové úlevy, výdaje na vzdělávání, zejména na předškolní vzdělávání, a další opatření ve prospěch rodiny nebo opatření zohledňující náklady rodin (bydlení, sociální začlenění…).

[5] Zpráva Mezinárodního úřadu práce (MÚP) týkající se žen a sociálního zabezpečení 1988.

[6] Eurobarometr 273 „Evropská sociální realita“: z průzkumů týkajících se sociálního zabezpečování vyplývá, že Evropané přikládají velkou váhu rodinnému životu.

zaměřují především na boj s chudobou některých rodin a na snížení nerovných příjmů. Na regionální úrovni nebo v rámci měst se často setkáváme se zájmem vytvořit rámec příznivý pro rodinný život, jenž je faktorem vyjadřujícím atraktivitu a může přitahovat a udržovat kvalifikovanou pracovní sílu.

Empirické srovnání nicméně ukazuje, že vyšší míru porodnosti a zaměstnanosti žen mají země, které zavedly celkové politiky podporující rovné příležitosti pro ženy a muže a zavedly integrovaný systém nabídek služeb a práv jednotlivců na rodičovskou dovolenou jak pro ženy tak, pro muže, investovaly do kvality služeb péče o dítě[7] a podpořily flexibilní úpravu pracovní doby. Tyto činnosti provádějí různí činitelé a na těchto iniciativách se obvykle podílejí různé subjekty, a sice vláda, místní orgány, sociální partneři, někdy jsou tyto iniciativy součástí sociální odpovědnosti podniků, ve spojení s asociacemi a organizacemi občanské společnosti.

Nejvyšší míru zaměstnanosti žen mají skandinávské země, více jak 80 % žen ve věku od 25 do 54 let má ve Švédsku a v Dánsku zaměstnání (zatímco s nejnižší mírou zaměstnanosti žen se setkáváme ve středomořských zemích). Rovněž míra plodnosti se pohybuje nad průměrem v zemích, které zavedly politiky usnadňující soulad pracovního a rodinného života a politiky rovných příležitostí pro ženy a muže velmi brzo.

Opatření, jejichž cílem je lépe sladit na straně jedné pracovní a na straně druhé rodinný a osobní život, umožňují, aby ženy nemusely volit mezi profesionální kariérou a kvalitním rodinným životem, a tato opatření tak přispívají jak k uskutečňování rodinných projektů, tak k zaměstnanosti žen. Svou roli hraje rovněž snížení rozdílu finančního ohodnocení žen a mužů, což povzbuzuje lepší rozdělení rodinných a domácích povinností.

---

[7] Studie Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) týkající se motivování a výchovy malých dětí ukazují, že struktury, které spojují hlídání a výchovu se stávají nutností a jsou přínosné proto, že umožňují soulad pracovního života s životem rodinným a soukromým, a umožňují tak bojovat proti vyloučení a obohacují vytváření lidského kapitálu již od nejranějšího věku.

2.3. Úloha politik Evropské unie v oblasti zaměstnanosti a rovných příležitostí s ohledem na kvalitu rodinného života

Rodinné politiky spadají do výlučné pravomoci členských států. Nicméně Evropská unie vždy usilovala o to, aby její vlastní politiky braly ohled na to, jaký vliv mají a rodinné vazby a na kvalitu života členů rodiny. Lisabonská strategie nyní poskytuje rámec pro modernizaci rodinných politik prostřednictvím podpory rovných příležitosti, a zejména větší slučitelností pracovního života s životem rodinným a soukromým, což přispívá k větší zaměstnanosti žen.

Právo Společenství již dlouhou dobu zohledňuje požadavky rodinného života a odpovídajících práv. Volný pohyb osob a zaměstnanců v Evropě přispěl ke koordinaci právních systémů sociálního zabezpečení[8] (jejichž součástí jsou rodinné dávky) a k právu slučovat rodiny zaměstnanců v rámci Evropské unie, včetně přistěhovalců ze třetích zemí, a právu pro jejich manžela / manželku a děti[9]. Nedávno se zájem Evropské unie o budoucnost dětí projevil zavedením opatření, jejichž cílem je zajistit právo dítěte na rodinu a ochranu[10] (patří sem zejména práva na ochranu důstojnosti, programy proti násilí vůči dětem, opatření na zajištění bezpečnosti jejich prostředí atd.).

Aby bylo možné zajistit rovný přístup k zaměstnání pro ženy a pro muže, stala se slučitelnost rodinného a soukromého života s životem pracovním hlavní osou evropských politik zaměstnanosti. Od roku 1992 se acquis communautaire obohatilo o legislativní rámec na ochranu těhotných zaměstnankyň a na vytvoření mateřské dovolené[11]. Stejně tak se i jeden z prvních výsledků evropského sociálního dialogu týká práv na rodičovskou dovolenou[12]. Tato slučitelnost je nezbytně nutná pro ekonomickou nezávislost žen a pro rovné příležitosti pro ženy a muže a její význam se dnes projevuje jak v dokumentu Komise nazvaném Plán pro dosažení rovného postavení žen a mužů 2006 – 2010[13], tak i v Evropském paktu pro rovnost žen a mužů[14] schváleném členskými státy během zasedání Evropské rady ve dnech 23. a 24. března 2006.

2.4. Lisabonská strategie, podpůrný rámec pro slučitelnost pracovního života s životem rodinným a soukromým

V zájmu zvýšení zaměstnanosti žen je slučitelnost pracovního života s životem rodinným a soukromým nedílnou součástí lisabonské strategie. Tento úkol se projevuje zejména v cílech, které si Evropská rada stanovila roce 2002 v oblasti péče o dítě. To se rovněž odráží v hlavních integrovaných směrech pro zaměstnanost a růst přijatých v roce 2005, jejichž součástí je přístup orientovaný na životní cyklus. Rovněž politiky zaměstnanosti se musí více přizpůsobit podmínkám rodinného života tak, jak se mění v závislosti na věku. V rámci lisabonské strategie byla vypracována otevřená metoda koordinace pro oblasti sociální ochrany a sociálního vyloučení. Tato metoda věnuje zvláštní pozornost zlepšení situace chudých dětí a jejich rodin, modernizaci důchodových systémů v zájmu lepšího zohlednění nových forem práce a přerušení kariéry a podpoře dlouhodobé péče o závislé osoby.

---

8 KOM(2002) 694 Sdělení Komise - Volný pohyb pracovníků: využijme plně výhod a potenciálu.

9 Směrnice Rady 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny. Směrnice Rady 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

10 KOM(2006) 367 Směrem ke strategii o právech dítěte.

11 Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (desátá směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

12 Směrnice Rady 96/34/ES ze dne 3. června 1996 o rámcové dohodě o rodičovské dovolené uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS.

13 SEK(2006) 275 přijaté dne 1. března 2006.

14 Závěry předsednictví, 7775/1/06/ REV 1.

Perspektiva rovných příležitostí tak přispívá k rozvoji lisabonské strategie, jak zdůrazňuje několik iniciativ zahájených v roce 2007 a 2008:

- Komise současně s tímto sdělením zahájí i druhou fázi konzultací se sociálními partnery a vyzve je, aby se vyjádřili k obsahu případných legislativních i nelegislativních návrhů, jejichž úkolem je přispět k lepší slučitelnosti.
- Během celého roku 2007 bude zorganizována řada aktivit s cílem odpovědět mandátu Evropské rady, která několikrát požádala, aby Evropská unie a její členské státy věnovaly zvláštní pozornost boji proti chudobě dětí.
- Komise zahájí proces reflexe o kvalitě služeb pro starší závislé osoby a o ochraně proti zneužívání a o opatřeních, která by mohla být přijata na evropské úrovni ve spolupráci s členskými státy, aby byl urychlen rozvoj a modernizace infrastruktur a služeb, které se zaměřují na problémy spojené se stárnutím.
- Právě probíhající konzultace, jejímž cílem je lépe poznat sociální realitu evropských společností[15], poskytne nové vysvětlení a umožní tak, aby politiky Společenství reagovaly na požadavky rovných příležitosti a přístupu všech generací k pečovatelským službám.

Na základě národních zpráv předkládaných v rámci lisabonské strategie věnuje Evropská komise jednou za dva roky ve výroční zprávě o dosaženém pokroku jednu kapitolu připravenosti Unie řešit demografické výzvy[16].

3. EVROPSKÉ SDRUŽENÍ PRO RODINU

Evropské sdružení pro rodinu, ohlášené na jarním zasedání Evropské rady, bude nejprve realizováno jako platforma pro výměnu a získávání zkušeností s politikami podporujícími rodiny a s osvědčenými postupy členských států, určenými k řešení úkolů spojených s demografickou změnou. Aby bylo možné tuto platformu vytvořit, bude Komise od roku 2007 vyvíjet nástroje, které budou systematizovat výměnu osvědčených postupů a výzkum (§ 3.1).

Mimo jiné chce Komise v rámci Evropského sdružení pro rodinu podpořit spolupráci a partnerství mezi všemi účastníky v zájmu podpory slučitelnosti pracovního života s životem rodinným a soukromým. Kromě iniciativ, které podnikli sociální partneři na úrovni Evropské unie, Komise vyzývá členské státy, aby rozvinuly partnerství, která by usnadňovala slučitelnost pracovního života s životem rodinným a soukromým, a zároveň aby využily nové prostředky, jež poskytují strukturální fondy (§ 3.2).

U příležitosti třetího evropského demografického fóra, které se bude konat v roce 2010, Komise vypracuje zprávu o výsledcích, jichž bylo dosaženo v rámci Evropského sdružení pro rodinu.

3.1. Platforma umožňující systematizaci výměn osvědčených postupů a výzkumu

Z důvodu velké rozmanitosti rodinných politik poskytuje Evropská unie významné možnosti pro výměnu osvědčených postupů v oblasti veřejné politiky a pro prohloubení výzkumu jejich vlivu. Za tímto účelem Komise vytvoří:

(a) Skupinu na vysoké úrovni složenou z vládních odborníků na demografické otázky

---

15 KOM(2007) 63 o vyhodnocení sociální reality.

16 Viz KOM(2006) 571.

Zároveň s přijetím tohoto sdělení Komise vytvoří skupinu na vysoké úrovni složenou z vládní odborníků na demografické otázky, jak je uvedeno ve sdělení o demografické budoucnosti Evropy. Úkolem této skupiny je poskytovat poradenství Komisi při přípravě zpráv a dvouletých fór o demografii a pomáhat při uskutečňování aktivit týkajících se analýz a výměny zkušeností, jak bylo uvedeno výše.

(b) Fóra a evropské, národní, regionální a místní sítě

Každé dva roky Komise uspořádá evropské fórum o demografii, jehož úkolem bude vyhodnotit demografickou situaci a provádění směrů navržených ve sdělení o budoucím demografickém vývoji v Evropě. První fórum se konalo v říjnu 2006 a předpokládá se, že další fórum se bude konat na podzim roku 2008. Bude se povzbuzovat a podporovat pořádání dalších fór jak na národní, tak i na regionální i místní úrovni. Iniciativa „Regiony pro hospodářskou změnu“[17] přímo počítá s možností aktivní podpory činností v této oblasti na regionální i místní úrovni.

(c) Středisko pro sledování osvědčených postupů

Komise vyzve Evropskou nadaci pro zlepšení životních a pracovních podmínek, aby vytvořila středisko pro sledování osvědčených postupů v oblasti rodinných politik. Informace získané v tomto středisku budou sloužit jako podklady pro evropská a decentralizovaná fóra.

(d) Nástroje pro výzkum

Sedmý rámcový program pro výzkum a technologický rozvoj umožní další podporu výzkumu týkajícího se otázek v oblasti demografie a rodin, a sice nejen prostřednictvím financování specifických aktivit v této oblasti, ale i horizontálním způsobem, aby bylo možné zohlednit všechny vlivy demografické změny na sociální struktury. Tento rámcový program a rámcový program pro inovace a konkurenceschopnost může rovněž pomoci rodinám tak, že povzbudí využívání informačních a komunikačních technologií ve prospěch samostatnosti a kvality života starých osob.

Komise bude rovněž spolupracovat při vývoji databáze o rodinách, kterou vypracovala OECD, a bude usilovat o vytvoření nástrojů pro analýzu rodinných politik, aby je mohla poskytnout členským státům.Tyto nástroje pro analýzu umožní vyhodnotit účinnost jejich politik v souvislosti se všemi sledovanými cíli (uskutečnění přání mít děti, rovnost žen a mužů a v širším slova smyslu rovné příležitosti a sociální začlenění, zejména pokud jde o děti). V roce 2008 provede Eurobarometr průzkum, který se bude týkat situace rodin a jejich potřeb.

3.2. Využívání evropských strukturálních fondů

Jak ukazuje zkušenost s programem EQUAL[18] a konference, kterou v lednu 2007 uspořádala Evropská komise a jež se týkala iniciativ regionů v souvislosti s demografickými úkoly, může řada stávajících pilotních zkušeností sloužit jako zdroj inspirace při provádění nových akcí věnovaných podpoře rovných příležitostí a slučitelnosti pracovního a rodinného života, a to jak na vnitrostátní, tak i na místní

---

17 Sdělení Komise „Regiony pro hospodářskou změnu“ KOM(2006) 675 ze dne 8.11.2006.

18 Na internetové stránce Evropské komise je možné nahlédnout do souboru činností financovaných Evropským sociálním fondem s cílem sladit pracovní život s životem rodiným a podpořit tak rovnost žen a mužů, zejména v rámci mezinárodního programu EQUAL.

úrovni. Strategické směry Společenství na období 2007 – 2013 v oblasti soudržnosti[19] doporučují tyto inovace tehdy, pokud je jejich cílem přizpůsobení se demografické změně[20] Komise tedy vyzývá členské státy, aby umožnily podporu těchto činností předloženými operačními programy. Za tímto účelem Komise za pomoci výše uvedené skupiny odborníků vypracuje praktickou příručku pro místní a regionální činitele a členským státům tak konkrétně pomůže uskutečňovat opatření, o nichž rozhodnou a jejichž cílem je zajistit slučitelnost pracovního života s životem rodinným a soukromým a zlepšit kvalitu života. Tyto decentralizované aktivity budou předmětem výměny zkušeností během příštího evropského demografického fóra.

4. ZÁVĚRY

Rodinné politiky jednotlivých členských států posílí solidaritu mezi generacemi tím, že budou usilovat o to, aby lépe odpovídaly na potřeby rodin při péči o děti a závislé osoby a podpoří rovnoměrnější rozdělení rodinných a domácích povinností. Je možné tak dosáhnout lepší kvality života pro všechny a vytvořit kontext, který by více podporoval realizaci rodinných projektů. Nové směry rodinných politik rovněž přispějí k podpoře růstu a zaměstnanosti, zejména usnadněním zaměstnanosti žen.

Zdůrazněním rovnoprávnosti žen a mužů a v širším slova smyslu rovných příležitostí vytváří lisabonská strategie významný rámec, který tento rozvoj vnitrostátních rodinných politik podporuje. Nejdůležitější odpovědnost zůstává na členských státech. Díky Evropskému sdružení pro rodinu, jehož úkolem, jenž Komise podporuje, je výměna zkušeností a výzkum, se tato modernizace stává středem společného zájmu.

---

[19] KOM(2006) 386 Návrh rozhodnutí Rady o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost.

[20] Nařízení (ES) 1081/2006 ze dne 5.7.2006 o Evropském sociálním fondu má za cíl se „zaměřit na významné rozměry a důsledky demografických změn aktivního obyvatelstva Společenství“ .

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 11
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 12
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 13
Difference of employment rate for women with and without children 14
Provision of childcare in European countries in 2005 15
Social protection benefits targeted at family support in the EU 16
Preferences for family measures 16
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 18

The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54

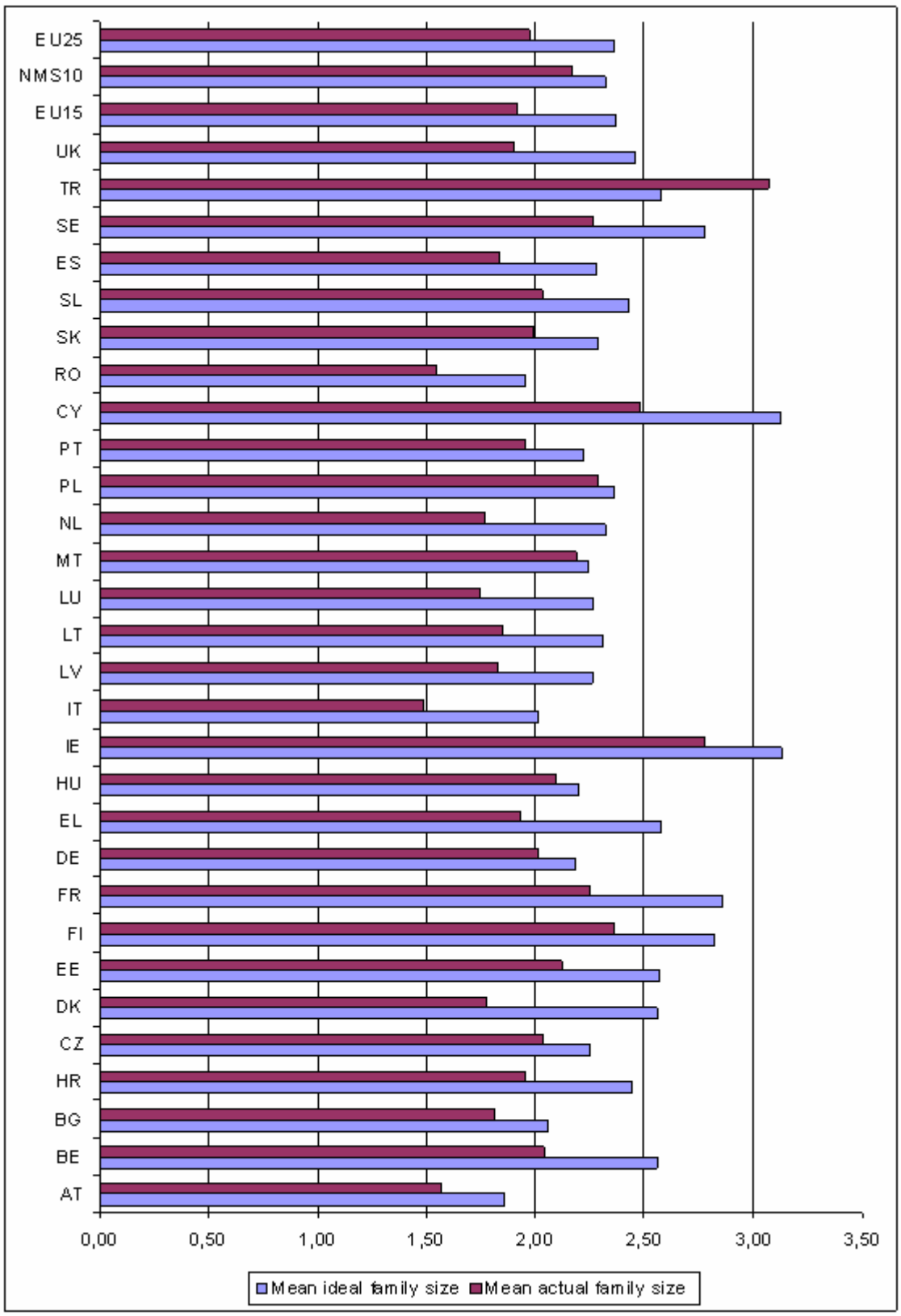

Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school *(pre-primary included)*
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.